

Wandeling door de Gelderse Vallei (pagina's 30-36)

5,7 km | 2,5 uur Ten westen van Barneveld liggen de landgoederen Erica en Groot-Bylaer. Door de bewoners van Barneveld wordt dit gebied het Paradijs genoemd. Het is zeer afwisselend en laat op korte afstand de belangrijkste elementen zien van het kampenlandschap van de Gelderse Vallei: door houtwallen omgeven akkertjes en weilanden, beekdalbosjes en vochtige heide.

Hoe te bereiken:

auto: vanuit Amersfoort of Apeldoorn over de A1, afslag Ede/Barneveld naar de A30, vervolgens de afslag Barneveld-Noord, rechtsaf en meteen linksaf de weg op die parallel aan de snelweg loopt.

vanuit Ede (Arnhem of Utrecht): vanaf de A30 de afslag Barneveld-Noord, linksaf en daarna de tweede weg links die parallel aan de snelweg loopt (eerste weg links is de oprit). Deze weg komt uit op de Kallenbroekerweg. Rechtsaf; na anderhalve km bij een P-teken aan de rechterkant (bij huisnummer 182) is het parkeerterrein-tje.

openbaar vervoer: met de trein vanuit station Ede-Wageningen of Amersfoort naar Barneveld-Centraal. Hier kun je met je OV-chipkaart OV-fietsen huren volgens een zelfservice-systeem (zie www.ov-fiets.nl). Fiets in westelijke richting naar de Kallenbroekerweg, richting Achterveld. Aan de rand van Barneveld gaat deze weg onder de A30 door (zie kaartje). Vanaf het station is het ongeveer een kwartier fietsen naar het beginpunt van de wandeling.

Beschrijving wandeling:

Loop vanaf het parkeerterrein terug naar de weg, rechtsaf de weg op en dan het eerste pad links. Loop door tot het houten bruggetje over de Kleine Barneveldse beek. NB: Je passeert daarbij aan de rechterkant een paadje omhoog dat straks gevolgd wordt.

- (1) Rechts de steile helling van een dekzandrug die drie meter hoger ligt dan het pad. Dit is een paraboolduin uit het Oude Dryas (ca. 12000 jaar geleden). Deze smalle lange duinen werden als

akker gebruikt en zijn door plaggenbemesting steeds verder opgehoogd.

Bij het bruggetje kun je heel mooi de meanders van de oorspronkelijke Kleine Barneveldse beek zien. Rechts schuurt het beekje zich aan tegen de hoge dekzandrug. Links het vochtige beekdalbos met direct langs de beek Bosanemoon, Muskuskruid, Speenkruid, Klimopereprijs en Gele dovenetel die in april volop bloeien. Rechts van het pad is het wat droger; daar groeien Grote muur en Gewone salomonszegel.

De dekzandrug is in 1973 doorgraven voor een lateraal kanaal (bij tweede bruggetje) dat in natte periodes het teveel aan neerslagwater om de Kleine Barneveldse Beek heen naar de grote Barneveldse beek voert.

We lopen weer terug; eerste zijpad links omhoog; daarna rechtdoor lopen.

- (2) Een aantal algemene vogels die je hier in het voorjaar altijd hoort zijn: Tjiftjaf, Koolmees, Roodborst, Vink, Winterkoning en Zwartkop, maar ook Goudvinken of een alarmerende Sperwer. Er zijn hier - aan de rechterkant van het pad, in elkaars verlengde - drie groepen Bruine beuken aangeplant, steeds afgewisseld door stukjes weiland.

Aan het einde van het pad steken we een onverharde weg over; we gaan rechtdoor. We passeren een vierde groepje Bruine beuken. De aangrenzende weilandjes zijn hier met naalddhout beplant, waardoor de Beuken niet meer opvallen. Eerste pad links en over een bruggetje een heel klein stroompje over.

- (3) Langs het stroompje ligt een laagte, ingeklemd tussen twee dekzandruggen. Hier ligt een nat broekbos met Zwarte els en in de ondergroei Gele lis, Oeverzegge en Kale jonker.

Aan het eind van het pad komen we uit bij het begin van de oprijlaan van het landgoed Groot-Bylaer. In de verte lijkt iemand te staan, maar dit is een verroeste zonnewijzer.

- (4) In de weilanden aan de linkerkant van de oprijlaan heb je - vooral tegen de houtwal aan - een grote kans om Reeën te zien. In de bossen aan de rechterkant van de oprijlaan broeden Buizerd

en Havik waarvan je de uitgevlogen jongen in de zomermaanden regelmatig hoort roepen.

Bij de poort van de oprijlaan slaan we linksaf, richting boerderij; pad buigt voor de boerderij linksaf; dan eerste pad rechts. Bij driesprong links aanhouden; op de volgende kruising rechtsaf de es over. Vanaf hier een mooi uitzicht over de lange smalle dekzandrug die vroeger vooral voor de teelt van Rogge werd gebruikt. Bij de beukenlaan even goed luisteren en dan rechtdoor.

- (5) In de beukenlaan: Boomklevers en Grote bonte spechten roepen, een enkele keer een Zwarte specht. Verderop langs het pad, onder de Zomereiken, een grote plek met Dalkruid die in mei bloeit. In het sparrenbos: Goudhaantjes en Kuifmezen.

We komen bij het lateraal kanaal en gaan de aarden brug over; rechtsaf het schiereilandje op tussen het kanaal en de oude loop van de Kleine Barneveldse beek.

- (6) Hier even rustig kijken. Grote kans op een IJsvogel of een Kleine bonte specht. Vanaf het schiereilandje zie je aan de overkant de buitenbocht van een nieuwe meander ontstaan. Aan je linkerhand een klein watervalletje over een drempel van keien, hier door het Waterschap neergelegd, om zo het water zuurstofrijker te maken. Aan je rechterhand in het kanaal een brede drempel van keien. Het water in het kanaal gaat pas stromen, wanneer de waterstand in het kanaal het niveau van de drempel overschrijdt. Zo blijft het oorspronkelijke beekje het grootste deel van het jaar stromen, terwijl het kanaal geleidelijk aan het verlanden is.

We lopen terug en blijven aan de rechterkant van het kanaal, tot bij een tweede brug (na de aarden brug).

- (7) Het kanaal is vol gegroeid met Kikkerbeet, Drijvend fonteinkruid en Grote egelskop. Langs de waterkant Grote wederik, Harig wilgenroosje, Kattenstaart, Watermunt, Moerasvergeet-mijnietje, Moerasspirea en Wolfspoot. Boven het water Weidebeekjuffers. Verder veel vlinders: Kleine vos, Daggauwoog, Klein koolwitje, Citroenvlinder en Bont zandoogje. Vlak voor het bruggetje staat soms een Snoek in het water. Het

oorspronkelijke beekje kruist hier het kanaal en stroomt aan de andere kant vrolijk verder.

Aan de rechterkant ligt een akker waar in 2011 maïs werd verbouwd, maar waar men nu graan inzaait dat men in de winter laat staan zodat Vinken, Groenlingen, Rietgorzen, Geelgorzen en Kneutjes hier dan voedsel kunnen vinden.

Rechtsaf de beukenlaan in. Op de viersprong rechtsaf en aan het eind bij de leegstaande boerderij linksaf. Het tweede pad links.

- (8) Let hier in maart en april op Appelvinken die vaak in de hoge toppen van de bomen rustig zitten rond te kijken. In het najaar kun je in dit laantje Vinken en Kepen zien foerageren op de beukenootjes die hier liggen.

Aan het eind van het pad links aanhouden en doorlopen totdat je op een akker komt. Op brede pad rechtsaf. Na een paar minuten passeren we in het bos een stroompje dat recent is uitgegraven.

- (9) Vroeger was dit een klein zijbeekje van de Kleine Barneveldse beek. Op de steile beekoevers staan (of stonden) enkele plantensoorten die kenmerkend zijn voor het Beuken-Eikenbos op de overgang van beekdalbos naar dekzandrug: Dubbelloof, Ruige veldbies, Bleeksporig bosvioletje en Echte guldenroede.

Op de asfaltweg (Kallenbroekerweg) linksaf en de Kleine Barneveldse Beek over. Rechts van het kanaal zien we het smalle ongeschonden loopje van de oorspronkelijke beek beginnen. Verder over de asfaltweg; eerste onverharde weg rechts (richting boerderij Klein Bylaer, waarvan de luiken in de kleuren van het Gelders Landschap zijn geschilderd); daarna meteen links (over de slagboom) en vlak voor de heide naar rechts.

- (10) We passeren een oude plas die enkele jaren geleden is uitgebaggerd. In het jaar na het uitbaggeren was de in de zomer drooggevallen randzone volledig begroeid met het zeldzame Waterlepelje. Je ruikt de Watermunt en er staat ook veel Grote wederik, Harig wilgenroosje en Grote kattenstaart langs de kant. In augustus zie je soms een groot aantal gele bloempjes boven het wateroppervlak uitsteken. Dit is het zeldzame Vergeten blaasjeskruid dat zich hier na het uitbaggeren gevestigd heeft.

Je hoort hier de Groene kikkers luid kwaken en als je goed kijkt zie je misschien Kleine watersalamanders. Op de plas zwemmen Dodaarzen, Wilde eenden, Kuifeenden en Waterhoentjes. In het vroege voorjaar veel Wintertalingen.

We lopen door en houden links aan en komen dan bij een houten vlonderpad dat we verder volgen.

(11) We passeren een prachtige overgang van vochtige heide naar een moerasachtige begroeiing. Vroeger lag aan de linkerzijde een bemest weiland met op de laagste plek een sloot. Het Gelders Landschap heeft dit weiland afgegraven en de sloot is nu een langwerpige meertje geworden. Er is een geleidelijke overgang ontstaan naar de heideveldjes aan de noord- en zuidzijde. In de heide groeien Dophei en Veenbies. Op de afgeplagde plekken, direct naast het vlonderpad, groeien veel Moeraswolfsklauw, Kleine zonnedauw, Trekrus en Bruine snavelbies.

Direct naast het vlonderpad en ook op het vlonderpad (tussen de planken) zitten veel Levendbarende hagedissen. Aan het begin van het vlonderpad groeien twee plantensoorten van onbemeste beekdalgraslanden, de witbloeiende Melkeppe en de donkerbruine Veldrus. Verder weg - op de lagere plekken - staat een witte schermbloem, die wat kleiner is. Dit is het Watertorkruid dat hier veel kleiner blijft dan in de voedselrijke sloten waar we deze plant vaker zien. Hier groeit ook veel gele Grote wederik, Egelbotterbloem, Zeegroene muur, Schildvruchtereprijs en Cyperzegge. Op de allernatste plekken Gele waterkers en de onopvallende Waterbies.

In het voorjaar hoor je hier de langgerekte trillers van baltsende Dodaarzen. Op de heide aan de noordkant hoor je meestal Geelgors en Boompieper zingen. In de dode boom zit vaak een Torenvalk.

Na het vlonderpad lopen we rechtdoor. Aan het einde van dit pad linksaf. Bij het eerste pad links even stoppen.

(12) Aan weerszijden van dit zijpad ligt mooi, kletsnat elzenbroekbos met Zwarte els en Grauwe wilg met in de ondergroei Gele lis en Bitterzoet. Onder water zie je de fijne bladrozetten van de Waterviolier die afhankelijk is van kwel en in mei lichtlila bloeit.

Daarna rechtdoor teruglopen naar de parkeerplaats. Hopelijk was het goed weer en vond je de wandeling de moeite waard.

Opmerkingen en aanvullingen:
frank.berendse@kpnmail.nl

